

**Gemeente
Rotterdam**

Maatschappelijke Ontwikkeling
Armoedebestrijding, Schuldhulpverlening, Taal
en Toeslagen
mr. N.D.Z.R. (Natasha) Mohamed-Hoesein

Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Website: www.rotterdam.nl

Van: Cathelijne Lupker
Telefoon: 14 010
E-mail: ca.lupker1@rotterdam.nl

Ons kenmerk: M2407-4578 - 24bo007145

Onderwerp: Zevende voortgangsrapportage
Toeslagenschandaal

Datum: B&w 17 september 2024

Aan de gemeenteraad

Onderwerp:

Voortgang ondersteuning gedupeerde ouders in het Toeslagenschandaal.

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

In lijn met de toezegging aan de commissie WIOSSAN (d.d. 14 juli 2021), informeren wij uw Raad tweejaarlijks over de voortgang van de ondersteuning van Rotterdamse gedupeerde ouders in het Toeslagenschandaal.

De laatste voortgangsbrief is op 17 januari 2024 aangeboden aan de commissie WIOSSAN. Op 20 maart 2024 vond de bespreking in de tweede termijn van de zesde voortgangsrapportage plaats. In deze zevende voortgangsrapportage gaan we in op de laatste ontwikkelingen, zowel op landelijk als op gemeentelijk niveau. Verder gaan wij in op de dienstverlening en verschillende onderwerpen waar wij het afgelopen half jaar mee bezig zijn geweest en de komende periode mee bezig blijven. Ook geven wij een update van het onderzoek van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Verder bieden wij u bij deze ook de derde monitor Kinderopvangtoeslag 010 aan.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

Toezegging '6e voortgangsrapportage toeslagenschandaal – cijfers bereik jongeren' (24bb001870).

Toelichting

Inleiding

De gemeente Rotterdam is zwaar geraakt door het toeslagenschandaal en telt het grootste aantal gedupeerden in Nederland; naar schatting woont één op de zeven gedupeerden hier en is door bureaucratische fouten van de overheid onterecht van fraude beschuldigd. De herstelroute van het Rijk is traag en stroperig.

Inmiddels ondersteunt de gemeente Rotterdam ruim vier jaar Rotterdamse ouders en hun gezinnen die getroffen zijn door het Toeslagenschandaal.

De ondersteuning wordt geboden door Toeslagencoaches op vijf leefgebieden; financiën, wonen, zorg, gezin en werk. Naast praktische, toekomstgerichte ondersteuning en materiële en financiële verstrekkingen (OTA) is het afgelopen jaar veel aandacht besteed aan het emotioneel herstel.

Veel ouders leven nog met de onzekerheid over de afronding van hun individuele financiële compensatie- en herstelproces bij het Rijk. De Toeslagencoaches ervaren dagelijks in hun contacten met de ouders wat deze spanning en onzekerheid betekent. De opdracht van de gemeente is om te zorgen voor een frisse start, maar dat is lastig zo lang het verleden nog niet is afgerond. Het legt grote druk op zowel de verwachtingen van ouders als op wat wij hun als gemeente kunnen bieden aan ondersteuning.

Hoopgevend is dat er in het op Prinsjesdag gepresenteerde regeerakkoord een einddatum wordt genoemd, waarbij de inzet en verwachting is dat alle ouders aan het eind van 2027 aanvullende compensatie van schade van het Rijk hebben ontvangen.

Het is wel hard werken voor de Toeslagencoaches om het vertrouwen van de gedupeerden te winnen, terwijl ze tegelijkertijd samen met hen een plan voor de toekomst proberen te maken. Om de Toeslagencoaches te ondersteunen in deze ingewikkelde en zware taak krijgen zij intervisie, training en bespreken zij regelmatig casussen, maar de casuïstiek blijft complex.

De ondersteuning draait op volle toeren maar de wachtlijsten zijn, hoe onwenselijk ook, langer aan het worden. Dat heeft te maken met de trage afhandeling van het financieel herstel, de complexiteit van de opgave en de beperkte personele capaciteit. Wij blijven wel in contact met de mensen op de wachtlijst en bellen hen na voor spoedvragen. Deze vragen worden opgepakt door Informatiepunt 010.

Gelukkig zien we ook positieve punten. Dit zal hieronder worden toegelicht.

Samenwerking

In tegenstelling tot de beginjaren van de hersteloperatie wordt er nu steeds beter samengewerkt tussen de uitvoerende diensten. Waar ze vroeger vrij autonoom ten opzichte van elkaar werkten, wordt er nu steeds meer verbinding en samenhang gezocht. Onder regie van Ministerie van Financiën, is een uitvoeringsoverleg georganiseerd, waar op basis van een gemeenschappelijke agenda ontwikkelingen worden besproken. Deze zijn gericht op samenhang in de ondersteuning. De ervaring heeft geleerd dat door de complexiteit van de verschillende ondersteuningsvormen, de gedupeerde ouders het overzicht kwijtraken en daardoor het vertrouwen in de verschillende overheden verder onder druk komt te staan.

De Gemeente Rotterdam maakt deel uit van de Rijnmondse Alliantie. Samen met ouders en kinderen, de (Kinder)Ombudsman Rotterdam-Rijnmond (ORR) en de regiogemeenten is een manifest opgesteld. Dat is in maart 2024 aan toenmalig staatssecretaris De Vries en toenmalig minister Sociale Zaken/Armoede, Schouten aangeboden. In dit manifest staan voorstellen en gedachten in de meest brede zin, om tot verbetering van de totale hersteloperatie te komen.

Het is belangrijk om samen op te blijven trekken naar het Rijk. In de aanloop naar de bespreking van de 18^e voortgangsrapportage van de Hersteloperatie Toeslagen in de commissie Financiën van de Tweede kamer, organiseert de Rijnmondse Alliantie in oktober een werkbezoek voor de commissie Financiën. Daarbij zal de wethouder ook aansluiten. De Alliantie bereidt een stadsbreed debat voor.

Erkenning

Naast financieel herstel en ondersteuning op de vijf leefgebieden is er meer aandacht voor erkenning dat veel ouders en hun gezinnen jarenlang in stressvolle situaties hebben geleefd. Veel ouders en kinderen zijn getraumatiseerd en dit is ook de gemeente Rotterdam niet ontgaan. Parallel daaraan is het afgelopen jaar ingezet op het aanbieden van emotionele hulp en traumaverwerking. We werken nauw samen met verschillende partijen als het gaat om onder andere psychosociale hulp, empowerment, rouwverwerking, traumabehandeling en mentale weerbaarheid.

In het kader van de brede ondersteuning wordt veelal gevraagd om spullen. Bij de begeleiding van de gedupeerde naar een frisse start, is het ook noodzakelijk dat op enig moment een kantelpunt bereikt wordt. Van de financiële compensatie van het Rijk naar emotioneel en geestelijk herstel, gericht op ontwikkeling, eigen regie en perspectief voor de toekomst. Inzet is dat gedupeerden het leven weer oppakken.

Sinds haar aantreden investeert wethouder Mohamed-Hoesein in een aanpak met meer aandacht de Kindregeling en menselijke maat. Zowel voor jongeren als ouders wil zij de hulp van jongeren- cultuur- en welzijnsorganisaties in de stad inschakelen. Deze organisaties staan dicht bij de bewoners. Zij zijn beter in staat om vertrouwde hulp en maatwerk te leveren. De inzet is bouwen aan het sociale weefsel van de stad en aan een route naar duurzaam herstel en ondersteuning van ouders en jongeren. Doel is herstel van eigen regie, zodat de frisse start daadwerkelijk aanvangt.

Rotterdam is nauw betrokken bij de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot het dossier Herstel Toeslagen. In deze raadsbrief wordt u in eerste instantie geïnformeerd over de landelijke ontwikkelingen. Aansluitend gaan we dieper in op de specifieke ontwikkelingen in Rotterdam.

1. Landelijke ontwikkelingen

1.1 Stichting Gelijkwaardig Herstel

Stichting Gelijkwaardig Herstel (hierna te noemen: SGH) is een onafhankelijke stichting die werkt aan (gelijk)waardig herstel van alle kinderen en ouders die geraakt zijn door het Kinderopvangtoeslagenschandaal. Samen met specialisten, zoals advocaten en letselschade experts, wordt gekeken naar een menswaardige herstelaanpak. De uitgangspunten van SGH zijn eigen regie, vertrouwen, neutraliteit en collectiviteit. De stichting werkt met onafhankelijke, luisterend schrijvers. Aan de hand van een feitenrelaas wordt door deze schrijvers alles op papier gezet: verleden, heden en toekomst. Onafhankelijk schade-analisten vertalen het feitenrelaas naar (im)materiele schadeposten. Dit gebeurt aan de hand van een model. Dit proces wordt afgerond met een Vaststellingsovereenkomst van de Staat (hierna te noemen: VSO). Het werk van SGH draagt bij aan het herstelcompensatieproces en staat dus los van de brede, gemeentelijke ondersteuning. De gemeente heeft geen rol in de toe te kennen compensatie.

Wij ondersteunen wel van harte de werkwijze en aanpak van SGH¹. Deze is begonnen als pilot en op 12 mei jl. is de evaluatie daarvan uitgekomen².

Samenwerking

Ook ons is de publiciteit over Laurentien van Oranje, medeoprichter en inmiddels ex-medebestuurder niet ontgaan. De samenwerking met SGH vinden wij om verschillende redenen van belang:

- De Rotterdamse ouders die in traject zijn bij SGH geven vrijwel allemaal aan hoe belangrijk de werkwijze is voor hun emotionele herstel. Zo wordt altijd eerst naar het levensverhaal geluisterd en opgeschreven. Omdat alle gebeurtenissen dan op een rij staan, is er overzicht over alle jaren gecreëerd. Dat geeft rust en vormt vaak de start van het 'echte' emotioneel herstellen. Ouders noemen dit ook vaak hun Levensverhaal of hun Dagboek, omdat het veel meer is dan een feitenrelaas voor de schade-experts.
- Daarnaast biedt het feitenrelaas/levensverhaal de kans om makkelijker met trajecten bij de gemeente te starten: de ouder hoeft niet steeds het hele verhaal opnieuw te vertellen. Al dan niet samen met iemand van SGH kan dat verhaal in een gesprek worden gebruikt om de hulpvragen sneller en gericht boven water te halen en passende acties te starten. Het proces om een Plan van Aanpak op te stellen wordt hierdoor enorm versneld.
- SGH is opgericht vanwege de schaderoute. Zowel wij als de ouders ervaren de warme, menselijke aanpak als belangrijk en zien dat de snelle afhandeling echt als een mijlpaal in herstel wordt ervaren. De 'erkenningdagen' (waarbij ook de vaststellingovereenkomst wordt getekend) vormen daar een essentieel onderdeel van. Die vormen vaak de start van een nieuwe levensfase waarin ze de jarenlange ellende achter zich laten.

1.2 Gewijzigd wetsvoorstel Brede ondersteuning VNG

De afgelopen jaren is gebleken dat de brede ondersteuning voor ouders en kinderen een essentieel onderdeel is in hun herstel. Het gaat hier om de gemeentelijke taak, brede ondersteuning op de vijf leefgebieden. Het afgelopen kwartaal is samen met ouders, gemeenten, de VNG, stakeholders, het ministerie van SZW en het ministerie van Financiën verkend wat de voornaamste knelpunten zijn en hoe de brede ondersteuning voor ouders en jongeren kan worden bestendigd. De gemeente Rotterdam is hier nauw bij betrokken geweest. In de 17e voortgangsrapportage hersteloperatie toeslagen³ (d.d. 31 mei jl.) worden de uitkomsten van deze verkenning en de uitgangspunten voor een toekomstbestendige brede ondersteuning gepresenteerd. Op basis daarvan wordt de komende periode gezamenlijk regelgeving uitgewerkt, om te komen tot een toekomstbestendige brede ondersteuning. Dit gebeurt langs de volgende uitgangspunten:

- Brede ondersteuning blijft hulp op maat voor ouders, hun kinderen, erkend ex-toeslagpartners en nabestaanden. Op die manier blijft de individuele situatie en specifieke ondersteuningsbehoefte voor gemeenten leidend voor inzet van de hulp. De geboden hulp wordt altijd (verplicht) opgenomen in een gemotiveerd plan van aanpak.

¹ [Opinie: Rijksoverheid moet stoppen met wantrouwen en beter luisteren naar de toeslagenouders | de Volkskrant](#)

² [vmdtigjdkvy7.pdf \(eerstekamer.nl\)](#)

³ [17e voortgangsrapportage: maatregelen hersteloperatie zorgen voor versnelling | Toeslagen Herstel](#)

- Er wordt duidelijkheid geboden rondom het verstrekken van materiële voorzieningen. Dat gebeurt door binnen een termijn van een half jaar na het eerste gesprek te bepalen welke materiële verstrekkingen onderdeel zijn van het plan van aanpak.
- Er wordt duidelijkheid geboden over het afronden van de ondersteuning zodra de betrokkene een nieuwe start heeft gemaakt, maar in ieder geval binnen 2 jaar na het formeel vaststellen van het plan van aanpak (het beschikkingsmoment).
- Gemeenten zien dat de psychosociale problemen en traumaverwerking van gedupeerde ouders en kinderen veel gespecialiseerde expertise en capaciteit vergt. De komende periode wordt daarom op landelijk niveau onderzocht of er mogelijkheden zijn om gespecialiseerde expertise en hulpverlening aanvullend landelijk te organiseren voor deze doelgroep⁴.

In de landelijke regeling wordt een uitzonderingsclausule opgenomen om in schrijnende en onvoorziene gevallen te allen tijde af te kunnen wijken van bovengenoemde termijnen van een half jaar en 2 jaar. De komende periode wordt samen met ouders, het rijk en gemeenten verder gewerkt aan de uitwerking van deze toekomstbestendige ondersteuning. Ook hierbij is de gemeente Rotterdam nauw betrokken. Het streven is om de regeling, waarmee de termijnen voor de duur van materiële verstrekkingen en maximale looptijd van de brede ondersteuning worden aangepast, per 1 januari 2025 in werking te laten treden. Tot die tijd blijft de ondersteuning zoals die nu is.

2. Stand van zaken in Rotterdam

2.1 Voorstelling Verloren Jeugd

De voorstelling Verloren Jeugd van het Wijktheater Rotterdam vertelt de waargebeurde verhalen van kinderen en jongeren die slachtoffers zijn van het Toeslagenschandaal. Verloren Jeugd is een vervolg op de voorstelling [Verloren Onschuld](#). Dit theaterstuk geeft podium aan een deel van de verhalen van gedupeerden van het Toeslagenschandaal. Het gaat hier om een trilogie. Zowel de scripts als de voorstellingen zijn tot stand gekomen in samenwerking met ervaringsdeskundigen en gebaseerd op gesprekken en interviews met ouders en kinderen.

Op 4 september jl. is de voorstelling Verloren Jeugd speciaal gespeeld voor genodigden, op uitnodiging van wethouder Mohamed-Hoesein. Dit heeft plaatsgevonden in de Doelen. Een mix van bezoekers was aanwezig (raadsleden, ambtenaren, wethouder, Ministerie van Financiën, (Kinder)Ombudsman). De wethouder heeft tijdens deze voorstelling opgeroepen tot actie en vooral samen doorpakken. Verder wordt de voorstelling ook bij het Ministerie van Financiën gespeeld, in de Tweede Kamer, bij Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) en elders in Nederland.

Ook voor ambtenaren wordt de voorstelling gespeeld. Verloren Jeugd wordt gefinancierd vanuit de Specifieke Uitkering ofwel SPUK-regeling.

2.2 Terugkoppeling erkenningsbijeenkomst 19 maart '24

Op dinsdag 19 maart jl. is de bijeenkomst 'Wij zien jullie' georganiseerd in de Burgerzaal van het Stadhuis, n.a.v. de motie '23bb3063- Wij zien jullie: stappen naar erkenning voor gedupeerde gezinnen', die 11 mei 2023 is aangenomen. Tijdens de bijeenkomst is een geselecteerde groep van ouders en jongeren uitgenodigd die getroffen zijn door het kinderopvangtoeslagenschandaal.

⁴ [Toekomstbestendige hulp voor getroffen toelagenaffaire | VNG](#)

Burgemeester Aboutaleb en wethouder Mohamed-Hoesein waren beide aanwezig. Doel van deze bijeenkomst was een luisterend oor bieden, hun leed te erkennen en om met elkaar in gesprek te gaan en daarin te kijken naar de toekomst.

2.3 Ouders en jongeren in gesprek met de wethouder

In navolging van de erkenningsbijeenkomst op 19 maart jl. heeft op 24 april jl. een vervolgesprek plaatsgevonden tussen de aanwezige ouders en jongeren van 19 maart jl. en de wethouder. Ook daarna hebben er met de wethouder gesprekken plaatsgevonden. Ondertussen gaan de individuele gesprekken door met ouders, jongeren en vertegenwoordigers van lotgenotengroepen.

Een uitgebreid verslag van de drie bijeenkomsten vindt u terug als bijlage bij de afdoening van motie 23bb3063.

3 Kennissessies en het versterken van onze medewerkers

De medewerkers die ondersteuning leveren aan gedupeerden van het Toeslagenschandaal hebben een zware opgave. De problematiek is complex, de situaties veranderlijk en de verantwoordelijkheid groot. De coaches kunnen pas effectief met ouders en kinderen aan de toekomst werken, als het UHT en de CWS hun werk hebben gedaan en het compensatietraject is afgerond. Pas dan kan er een punt gezet worden achter het verleden en ontstaat er ruimte voor de toekomst en een frisse start. Wij zijn dus als gemeente erg afhankelijk van de voortgang bij UHT en CWS. We organiseren zes keer per jaar de Kennisdagen Toeslagen, bedoeld voor alle medewerkers die zich bezighouden met deze opgave.

Doelstelling van de Kennisdagen:

- Bijscholing over relevante onderwerpen en veranderingen vanuit het Rijk of aanpassingen in de gemeentelijke aanpak.
- Verbinding met elkaar en zorg voor elkaar: intervisie, casuïstiek bespreken en ervaringen delen;
- Zichtbaar maken dat de uitvoering er niet alleen voor staat: aanwezigheid en betrokkenheid van directie, bestuur en programmateam;
- Sprekers uit het veld creëren meer betrokkenheid bij het onderwerp.

Belangrijk is ook om tijdens de Kennisdagen aan te sluiten bij de behoeften van de medewerkers in alle uitvoerende afdelingen. Het programma voor deze dagen wordt daarom juist met de uitvoering samengesteld, zodat er ruimte is om elkaar te spreken en ruimte is voor inspirerende sprekers uit het veld. En vooral ook workshops die niet alleen over inhoud gaan, maar ook over persoonlijke ontwikkeling, zorgen voor jezelf en voor elkaar binnen een team. De wethouder sluit meestal aan bij de kennisdagen. Dit biedt inzicht in ontwikkelingen in de stad en de ervaringen uit de praktijk.

De medewerkers die de Rotterdamse gedupeerden begeleiden, werken doorlopend onder grote druk. Ze voelen een grote verantwoordelijkheid voor gezinnen en jongeren in grote, langdurige en soms acute problemen. Ze horen in die begeleiding verhalen die geen mens onberoerd zouden laten. Voor deze medewerkers moet daarom goed worden gezorgd. In preventieve zin worden medewerkers getraind in stress- en trauma-sensitieve gespreksvoering. De komende tijd wordt meer ingezet op verdere professionalisering, zoals motiverende gespreksvoering. In de professionaliseringsslag wordt nu ook hard gewerkt aan meer definitie over vorm en inhoud van de brede ondersteuning.

Zo bieden wij meer handvatten en duidelijkheid. Voor de steun in de dagelijkse praktijk zijn er structureel casuïstiek- en intervisiegesprekken voor alle wijkcoaches. Ook vinden zij steun en een netwerk bij hun wijkteam-collega's.

4. Inzet en samenwerking met ervaringsdeskundigen

In Rotterdam is bewust gekozen voor actieve inzet van ervaringsdeskundigen in de ontwikkeling van beleid en bij de uitvoering van de gemeentelijke brede ondersteuning. Hiermee geven we invulling aan het uitgangspunt 'de regie op het herstel ligt bij de ouders'. Dit betekent dat vanuit het perspectief van gedupeerde Rotterdammers wordt gewerkt aan herstel en welke ondersteuning en hulp daarbij past. De brede ondersteuning, emotioneel herstel en ontwikkelingen zoals oudernetwerken en lotgenoten netwerken, kunnen niet anders dan in samenspraak worden ontwikkeld met Rotterdammers die getroffen zijn door het Toeslagenschandaal.

Bij de ontwikkeling van de jongerenaanpak is één van de pijlers het actief betrekken van de jongeren bij de ontwikkeling van beleid, de ondersteuning en ook de uitvoering. Die betrokkenheid is daarbij een belangrijke succesfactor.

Sinds twee jaar zijn vijf gemeentelijke programmamedewerkers- en projectleiders gepositioneerd bij het Programma Toeslagen, verantwoordelijk voor verschillende onderwerpen. Deze collega's zijn ook zelf getroffen door het Toeslagenschandaal.

Inmiddels kunnen we concluderen dat het benutten van ervaringsdeskundigheid in de praktijk veel concrete voorbeelden oplevert over hoe je invulling geeft aan de menselijke maat. Vanuit organisatie- en participatieperspectief is het samenwerken met ervaringsdeskundigen waardevol. Daarom willen we dit nog verder ontwikkelen.

5. Jongeren

5.1 Flow Your Mind

Op 12 juli is het derde event Flow Your Mind georganiseerd in het Prinses Theater in Delfshaven, met en voor toeslagenjongeren. Doel van dit terugkerende event is om jongeren weer zelfstandig een stap richting hun toekomst te laten zetten, de jongeren te inspireren met workshops, elkaar te ontmoeten en direct ondersteuning te bieden. Er hebben zich 112 jongeren actief aangemeld voor het derde event.

De feitelijke opkomst lag tussen de 50-60 jongeren variërend in een leeftijd van 16 tot 30+ jaar. Die dag werden de muziektrack⁵ en video gelanceerd, die gemaakt zijn op basis van verhalen van jongeren. De wethouder heeft de intentieverklaring medeondertekend met de jongeren en vier welzijnsorganisaties om de stap vooruit te zetten in de ondersteuning van de jongeren. Hieronder enkele reacties van jongeren op Flow Your Mind event:

⁵ [Stap Vooruit - Excuses/Tegenwind \(youtube.com\)](https://www.youtube.com/watch?v=StapVooruit)

'Het was goed dat ik ben geweest. Het voelde echt of het nu dan eindelijk mijn tijd is. Ik wil u alvast bedanken voor de moeite en dat er zo snel op wordt gereageerd. Dank.'

'Het is fijn om hier te zijn. Ik herken me in de video. En op deze manier worden we ook erkend.'

Het event is door de jongeren zelf gepromoot via social media. Ongeveer 800 jongeren, die zich eerder bij het Informatiepunt Toeslagen hebben gemeld, zijn via sms uitgenodigd.

In september 2024 zijn 5.000 flyers verstuurd en voor 1 oktober 2024 worden nog 1.500 flyers verstuurd aan Rotterdamse jongeren van 16 jaar en ouder voor het volgende event van Flow Your Mind. In deze flyer worden de jongeren ook gewezen op de ondersteuning vanuit de gemeente, het specifieke schuldenaanbod in het kader van de Kindregeling en het volgende Flow your Mind event op 16 oktober a.s.

'Het is in mijn omgeving een taboe om hier over te praten. Door de media wist ik wel dat ik niet de enige was die hiermee dealt. Maar ik voel me hier soms toch eenzaam in. Ik kwam hier langs zonder echte verwachtingen. Gewoon een kijkje nemen. Maar ik merkte al gauw dat het opluchtte de gezichten van andere te zien. Het voelde alsof we door hetzelfde heen gaan.'

Tijdens de voorbereidingen van het event op 12 juli jl. is een groep jongerenambassadeurs opgericht die het event hebben gepromoot. Deze groep van 9 jongeren gaat zich in de komende maanden verder uitbreiden in aantal en in

diversiteit. Zij willen meer jongeren bereiken en voor hen proberen de drempel te verlagen in het zoeken naar hulp of contact met lotgenoten.

Zij werpen zich op als de voorhoede voor de eerste vragen die lotgenoten hebben. Op het Flow your Mind-event op 24 oktober a.s. zijn de alliantiepartners aanwezig om hen daar al een intake voor brede ondersteuning aan te bieden.

5.2 Cultuur Concreet

Naar aanleiding van een plan en een hulpverzoek van een actieve en ondernemende gedupeerde jongere heeft de wethouder aan Cultuur Concreet opdracht gegeven hem te ondersteunen bij de verdere ontwikkeling van zijn plan. Inmiddels is begin september het programma Mogelijk Makers van start gegaan, met als doel om met elkaar een ontwikkeling in creativiteit en talent te maken, vanuit de overtuiging dat dit helpt om nieuwe en positieve wegen naar de toekomst te vinden. In verschillende gesprekken met jongeren is bevestigd dat deze wens en verwachting breder leeft. Als deze werkwijze aanslaat, wordt dit ook in andere wijken van Rotterdam opgezet.

5.3 De Alliantiepartners – ondersteuning aan jongeren

In Rotterdam zijn 6.300 jongeren van 16+ die onder de Kindregeling vallen omdat hun ouders erkend zijn door UHT. Inmiddels zijn er vanaf november 2022 ruim 1.000 jongeren die zich gemeld hebben bij het Informatiepunt Toeslagen en in meeste gevallen ook hulp en ondersteuning zoeken op de vijf leefgebieden.

Om deze ondersteuning sneller en meer gericht op jongeren te kunnen bieden, hebben we onze jongeren- cultuur- en welzijnsorganisaties in de stad hard nodig. Op 12 juli jl. is dan ook met een viertal partners de intentie uitgesproken deze jongeren vooruit te gaan helpen. Naar verwachting gaan nog meer jongeren aankloppen voor hulp. Met de partners in de stad willen we dan ook binnen afzienbare tijd de brede ondersteuning voor hen aanbieden

De partners waarmee we hierover tot nu toe afspraken over inzet hebben gemaakt zijn: JOZ, SOL, Urban Skillz en St. MAIT; elk met hun eigen kenmerkende expertise en DNA, maar gezamenlijk in staat om jongeren persoonlijk te begeleiden in het maken en realiseren van hun toekomstplan. Dit wordt gefinancierd door de middelen die we als gemeente voor de uitvoering ter beschikking hebben gekregen.

5.4 De jongeren- cultuur- en welzijnsorganisaties – ondersteuning aan volwassenen en gezinnen

Rotterdam heeft ruim 10.000 gedupeerde gezinnen die zijn getroffen door het Toeslagenschandaal. Deze gezinnen worden in de eerste fase zo goed mogelijk en intensief ondersteund door de gemeente. Dat doen we om hun basis weer op orde te krijgen en een nieuwe start mogelijk te maken. Bij de meest kwetsbare gedupeerden zien we dat zij daarna nog een tijd extensieve steun en begrip nodig hebben. Het gaat dan om een plek waar ze elkaar kunnen treffen en hulp kunnen vinden bij lichte zorgtaken rond bijvoorbeeld administratie, zelfzorg, hulp tegen eenzaamheid of om sociale contacten op te bouwen. De kans op nieuwe problemen of terugval zonder die steun is reëel. Niet verwonderlijk na soms vele jaren intense stress. Het is van belang dat er dan hulp is, een helpende hand die snel kan ingrijpen. Daarom wordt nu hard gewerkt om op meerdere manieren te komen tot goede nazorg voor gedupeerde gezinnen en jongeren.

We gaan de komende tijd met jongeren- cultuur- en welzijnsorganisaties praten over de mogelijkheden om extra inzet te organiseren voor gedupeerde ouders en jongeren:

- Aanmoedigen van initiatieven vanuit de gedupeerden zelf, want elkaar steunen werkt helend en komt beter van de grond als het impactgedreven is: met enige hulp klein starten, ontdekken wat werkt en dan geleidelijk groeien.

- Benutten van de huidige infrastructuur van jongerenhubs en herstelacademies in het herstelproces en de ondersteuning van gedupeerde ouders en jongeren.
- Nazorg, hulp en steun voor die gedupeerden die hier na het traject van de gemeente nog behoefte aan hebben.
- Steunpunten in de stad voor gedupeerden die opnieuw in de problemen komen of steun zoeken.

De wijk- en jongeren- cultuur- en welzijnsorganisaties in de stad staan dicht bij de getroffen en zijn laagdrempeliger dan de gemeente, die als overheid minder wordt vertrouwd door deze groep. Ook kunnen deze partijen de begeleiding langer aanhouden als nodig is. Daarom wordt de komende maanden onderzocht in hoeverre de bestaande partijen deze nazorg concreet kunnen bieden, naast de bestaande welzijnsopdracht, uiteraard zonder deze aan te tasten en gefinancierd vanuit de SPUK-regeling

5.5 Project toekomstdromen voor jongeren

Het project "Hernieuwde toekomstdromen voor jongeren die slachtoffer zijn van het Toeslagenschandaal", is eerder dit jaar gestart als opvolger van de pilot Toekomstdromen. De centrale vraag is: "Waar waren de jongeren geweest als het gezin niet door het Toeslagenschandaal was getroffen?". In het project stimuleren we de jongeren door het realiseren van een doorbraak om die toekomst opnieuw in te vullen. We doen dit via een integrale aanpak, hanteren de doorbraakmethode die zich kenmerkt door snelheid en vertrouwen geven en die ook een beroep doet op de eigen verantwoordelijkheid van de jongeren om kansen te grijpen. We werken daarbij samen met Instituut voor Publieke Waarden (IPW) en NPRZ.

Samen met IPW kunnen we in dit project elke maand aan de slag met 10-12 jongeren, die zichzelf daarvoor aanmelden. Op dit moment worden er gesprekken gevoerd en afspraken gemaakt met ± 20 jongeren. In totaal willen we ruim 100 jongeren op weg helpen waarna we de leerpunten uit het project graag willen benutten voor verdere opschaling of inbedding in reguliere dienstverlening.

6. Het Instituut voor Publieke Waarden (IPW)

Voor een goede en passende ondersteuning van Toeslagen-gedupeerde Rotterdammers is het nu van groot belang dat hulp wordt geboden door partijen die beter aansluiten bij de wensen en behoeften van de gedupeerden. Niet elke gedupeerde wil geholpen worden door de gemeente. Soms is er meer aansluiting en vertrouwen in andere partijen. Daarom willen we juist andere partijen aan ons binden om die nog steeds groeiende opgave om brede ondersteuning te bieden samen in te vullen. De Wet hersteloperatie toeslagen biedt die ruimte: andere gemeenten hebben delen of zelfs de volledige brede ondersteuning uitbesteed.

IPW is de eerste externe partij die gedupeerde Rotterdammers is gaan ondersteunen, in nauwe afstemming met de gemeente.

IPW werkt vanuit twee opdrachten:

- Landelijk heeft IPW sinds 2022 een eigen opdracht vanuit het Ministerie van Financiën om landelijk 1.000 gezinnen brede ondersteuning te bieden. Hiervoor kunnen gezinnen en jongeren zich zelfstandig aanmelden. In Rotterdam heeft IPW op dit moment 100 gezinnen in traject. Omdat deze trajecten buiten het zicht van de gemeente worden uitgevoerd, ligt de eindverantwoordelijkheid voor de kwaliteit en inhoudelijke ondersteuning van deze gedupeerden bij het Ministerie van Financiën; IPW voert deze alleen uit.

- In opdracht van de gemeente Rotterdam voert IPW voor specifieke trajecten de brede ondersteuning uit. Rotterdam blijft verantwoordelijk voor kwaliteit, doelmatigheid en de nieuwe start. IPW werkt daarom binnen de Rotterdamse kaders van brede ondersteuning. Verantwoording, klacht- en bezwaarroute blijven bij de gemeente.

Uiteraard wordt een casus alleen overgedragen in afstemming en na toestemming van de ouder zelf. De inzet van IPW wordt volledig gedeclareerd bij het Rijk. De inzet van IPW heeft grote voordelen voor gedupeerden: IPW kan als zelfstandige onderneming sneller schakelen bij acute noden, kan onafhankelijk van de overheid opereren en geniet eerder en soms veel meer vertrouwen dan wij als overheid. Juist die onafhankelijkheid en slagvaardigheid bieden meerwaarde in de te behandelen casussen. Het IPW heeft veel kennis en ervaring in complexe situaties waarmee het ons goed kunnen adviseren in casuïstiek.

Het IPW wordt daarom ingezet voor trajecten met een of meer van deze kenmerken:

- Spoedzaken of zaken met acute hulpvragen.
- Complexe zaken waarbij op voorhand al veel partijen betrokken zijn.
- Gedupeerden met een groot wantrouwen tegenover overheden.
- Langlopende of vastgelopen trajecten bij Toeslagen010, waar IPW als externe partij een onafhankelijk advies kan geven aan zowel de gedupeerde als de gemeente.
- Onder de opdracht van het Ministerie van Financiën zijn nu 100 ouders en jongeren in begeleiding;
- Onder de opdracht van de gemeente zijn op dit moment 45 trajecten gestart. De eerste hiervan worden inmiddels naar tevredenheid van de gedupeerde afgerond.

Ik wil niks met de gemeente te maken hebben, maar IPW heeft me zo goed geholpen en ook heel snel

6.1 IPW en gedupeerde medewerkers van de gemeente Rotterdam

Gemeente Rotterdam heeft veel ambtenaren en er zijn ook collega's slachtoffer van het Toeslagenschandaal. Ondersteuning aan gedupeerde collega's door coaches Toeslagen is soms gevoelig, daarom biedt IPW, als onafhankelijke partner, ook de brede ondersteuning voor alle gemeentemedewerkers die daar behoefte aan hebben.

Deze ondersteuning wordt hierbij compleet door IPW geleverd: zelfs de aanmelding voor brede ondersteuning worden via een route buiten ons Informatiepunt Toeslagen aangeboden. Op verschillende manieren wordt deze mogelijkheid binnen de gemeente aan getroffen collega's aangeboden. Op dit moment betreft dit 50 collega's die door IPW worden ondersteund.

7. Netwerken in de wijken

Sinds twee jaar ondersteunt de gemeente actief het opzetten van netwerken lotgenotencontact voor ouders. Uit het contact met lotgenoten blijkt dat gedupeerden daar herkenning en kracht aan ontleen. Het opzetten van netwerken en lotgenotencontacten blijkt weerbarstiger dan gedacht. De gemeente heeft een faciliterende en ondersteunende rol. Ondanks veel aandacht op de verschillende communicatiekanalen en extra activiteiten is de ontwikkeling van de netwerken en lotgenotencontacten beperkt.

Het ontwikkelen van duurzame netwerken ter ondersteuning van gedupeerde ouders en jongeren vraagt tijd. Daarnaast is het belangrijk de juiste partners hiervoor aan te trekken. Organisaties die het vertrouwen van ouders en kinderen hebben, die de behoefte en

Casussen die heel veel tijd kosten en niet verder komen, kon IPW snel oplossen en afronden

problematiek kennen en de autonomie en eigen regie van de gedupeerden respecteren. Aansluitend kan dan een passend aanbod van activiteiten worden gerealiseerd. Ondertussen inventariseren wij - mede op verzoek van uw raad - nu wat de mogelijkheden zijn

voor het inrichten van (een) huiskamer(s) voor gedupeerden. Daarover wordt u separaat ingelicht met de afdoening van motie 24bb2302.

We zijn tevens in gesprek met andere partijen die hierin een rol kunnen spelen. Wij kijken hier breed in de stad.

8. Vervolgonderzoek EUR

8.1 Vervolgacties naar aanleiding van het EUR-rapport

In de vorige raadsbrief (zesde voortgangsrapportage) is aangegeven dat we naar aanleiding van het rapport 'Werken aan een toekomst na de toeslagenaffaire' van de EUR, met de universiteit verder in gesprek gaan. We bespreken met de EUR hoe we de in het rapport aangegeven aanbevelingen concreet kunnen inpassen in de gemeentelijke dienstverlening. Het rapport is als bijlage meegestuurd met de zesde voortgangsrapportage, waarbij de inhoud van het rapport, de conclusies en aanbevelingen bij u bekend zijn. Daarnaast is aangegeven dat, vooruitlopend op bovenstaande, verschillende zaken al concreet opgepakt kunnen worden.

Een paar voorbeelden van zaken die concreet zijn opgepakt:

- In het onderzoek is aangegeven dat de ondersteuning op dat moment minder gericht was op de mentale gezondheid van ouders. In de tussentijd is hard gewerkt om hierop een hulpaanbod te ontwikkelen en daarnaast het huidige aanbod in kaart te brengen. Dit aanbod is deels ook beschikbaar voor jongeren.
- Tijdens het onderzoek is aangegeven dat nog weinig contact is met kinderen/jongeren. Inmiddels is een aparte Kindaanpak; Slagkr8! ontwikkeld voor de jongeren vanaf 16+. Kinderen t/m 12 jaar worden meegenomen in de gezinsaanpak.
- Het Toeslagenschandaal vraagt om maatwerk en ruimhartigheid. Eén van de aanbevelingen in het rapport is om hierop meer houvast voor de coaches en duidelijkheid richting de gedupeerde te bieden. Op dit moment wordt zowel landelijk, als binnen de gemeente, gekeken hoe we deze houvast vorm kunnen geven.

Op 16 september j.l. werd het rapport officieel gepresenteerd. In oktober worden de onderzoeksresultaten verder besproken en uitgewerkt in twee focusgroepen.

- Begin oktober: vanuit het perspectief van de hulpverlener, gemeente en andere partners wordt besproken hoe de dienstverlening zich ten opzichte van vorig jaar heeft ontwikkeld en tot welke inzichten en vervolgstappen we zijn gekomen. Bijvoorbeeld het inzetten van emotioneel herstel en hulp bij schulden, armoede, werk en participatie. Daarnaast komen vraagstukken over bestaanszekerheid aan de orde, zoals het moment waarop ouders weer in staat zijn het zonder steun van de gemeente te redden, zodat het beroep op zorg en ondersteuning zoveel mogelijk wordt beperkt. Wat betekent dit voor de organisatie, voor de deskundigheid van professionals en ook voor onze aanpak? Voor deze bijeenkomst wordt een afvaardiging van wijkcoaches Toeslagen, medewerkers, informatiepunt, kwaliteitsmedewerkers, ervaringsdeskundigen en directie uitgenodigd.
- Half oktober: in beeld brengen behoeften en problematiek van ouders door een externe focusgroep. Het proces van financieel herstel duurt lang, het wantrouwen (wederzijds) neemt weer toe en de verhouding gedupeerde versus overheid is gespannen. In hoeverre is onze huidige dienstverlening traumasensitief, gericht op vertrouwen in de Rotterdammer en wat is nog meer nodig om samen het vertrouwen te verbeteren? Deze focusgroep wordt begeleid door pedagogen die hebben bijgedragen aan het onderzoek.

8. Toezeggingen

Toezegging '6^e voortgangsrapportage toeslagenschandaal – cijfers bereik jongeren' (24bb001870)

Tijdens de commissievergadering op 20 maart 2024 heeft wethouder Mohamed-Hoesein toegezegd om tijdens de zevende voortgangsrapportage, indien mogelijk, met cijfers over het bereik van jongeren te komen.

Het doel en de ambitie is om het bereik van jongeren te verhogen. De drempel voor jongeren om te bellen naar de gemeente is hoog. Het bereik verhogen doen we op twee manieren:

- Gericht communicatie inzetten op- en met jongeren. Hierbij kan worden gedacht aan peer-to-peer via jongerenambassadeurs, een speciale videotrack die is gemaakt, socials (tiktok, Instagram en Facebook) vanuit het Flow Your Mind Event, Informatiepunt Toeslagen 010 en adresgerichte communicatie vanuit UHT met een flyer.

In september 2024 zijn 5.000 flyers verstuurd en voor 1 oktober 2024 worden nog 1.500 flyers verstuurd.

- Het inzetten van partnerorganisaties in Rotterdam (bijv. MBO scholen) die een relatie hebben met jongeren, maar ook partners in de wijk (zoals jongerenhubs en professionals). Daarnaast worden ook de alliantiepartners ingezet. De alliantiepartners waarmee we hierover tot nu toe afspraken over inzet hebben gemaakt zijn: JOZ, SOL, Urban Skillz en St. MAIT en Cultuur Concreet. Deze partijen hebben vanwege hun reguliere opgave contact met jongeren en komen in de praktijk jongeren tegen die bij de doelgroep horen.

Omdat bovenstaande acties nog maar kort geleden zijn ingezet, zijn de effecten daarvan (nog) niet duidelijk. Op dit moment is de volgende tussenstand zichtbaar en hier zien wij het bereik verhogen:

- Het aantal aanmeldingen bij het Informatiepunt Toeslagen 010 t.a.v. Kindregeling (16 jaar en ouder) was op 1 januari 2024 553, op 1 mei 2024 840 en op 1 september 2024 1.148.
- Op 1 januari 2024 waren er 45 volgers op Instagram Flow Your Mind, op 1 mei 2024 86 en op 1 september 2024 265. Op 1 mei hadden we 20-30 likes per post, op 1 september waren dit er 70-140.

De ambitie is om tot 2025 80% van de jongeren te bereiken voor emotioneel support of andere ondersteuning om hun toekomst invulling te kunnen/willen geven. Tot 2028 kunnen we in het kader van de Wet Herstel Toeslagen en de Kindregeling deze Rotterdammers ondersteuning bieden en faciliteren om in eigen regie hun leven op de rit te zetten of hun toekomst invulling te geven.

Wij stellen u voor de toezegging '6^e voortgangsrapportage toeslagenschandaal – cijfers bereik jongeren' (24bb001870) als afgedaan te beschouwen.

9. Tot slot

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

Niet van toepassing.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

A. Aboutaleb

Bijlagen:

1. Monitor Kinderopvangtoeslag 010
2. Verslag afdoening van motie 23bb3063.